

Psychiatric & Neurology

Times

MAGYAR KIADÁS

2018. 3. szám

Az időskor neuropszichiátriai zavarai

Helen Lavretsky, MD, MS

2040-re a lakosság 22%-a 65 év feletti lesz, így az időskor neuropszichiátriai zavarai hordozta kihívásokkal sok egészségügyi szakember fog szembesülni. Ezen demográfiai trendek miatt kutatják olyan intenzíven a mentális, kognitív és szomatikus kórképek hatékony diagnosztikai, kezelési és prevenciós stratégiáit.

A mentális betegségek stigmája továbbra is háttérbe szorítja a neuropszichiátriai tünetek és zavarok megfelelő diagnosztikáját és ellátását az időskorúaknál. A gyakran társuló hangulati, szorongásos, kognitív és szomatikus betegségek miatt a neuropszichiátriai és a szomatikus kórképek közötti határok sokszor elmosódnak, főleg az akut teendőt igénylő állapotokban és a hosszú távú gondozás során. Az öregedéshez köthető fiziológiai változások kedvezőtlen eseményekhez (esések, a farmakoterápiával kapcsolatos gyógyszer toxicitás) vezetnek.

A „baby boom” nemzedék öregedésével új, erre a populációra jellemző problémák bukkannak fel: a korábbi generációkhoz képest egyre növekvő arányú szerabúzus, depresszió, szorongás, alvászavar és PTSD. A nemi identitás kérdésköre és az idősödő LGBTQ közösség mindinkább a közvélemény és a szakmai tudatosság előterébe kerül (az LGBTQ betűszó a szexuális érdeklődését tekintve sokszínű társadalmi közösségre utal – Lesbian, Gay, Bisexual, Transsexual, Queer/Questioning [szerk.]). Az is egyre egyértelműbbé válik, hogy az időskor különböző kórállapotai, mint a szívbetegség, a diabétesz vagy éppen az Alzheimer-kór, közös rizikófaktorokra vezethetők vissza, és kedvezően reagálnak hasonló terápiás és prevenciós stratégiákra.

A lapszámban található cikkek gyakori klinikai dilemmákat emelnek ki, vázolják a diagnosztika és az ellátás nüanszeit, a kimeneteleket, illetve hasznos gyakorlati tippekkel szolgálnak a klinikusoknak. Reméljük, a kollégák gyakorlati szempontból relevánsnak és hasznosnak találják majd az információkat az időskori neuropszichológiai állapotok diagnosztikája és kezelése során!

Alkalmazkodási zavarok

James J. Strain, MD

Az alkalmazkodási zavarok (AD) az egyik leggyakrabban diagnosztizált pszichiátriai zavarok. Gyakori kórismék a hadseregben, gyermek- és serdülőkorban és a konzultációs pszichiátriában is. A következőkben kitérünk történeti evolúciójukra, a diagnózis felállítását övező dilemmákra, kapcsolataikra más pszichiátriai kórképekkel, kezelésükre és a lehetőségekre, hogy még inkább biológiai szemszögből értsük meg őket.

Az alkalmazkodási zavarok története

1952-ben, DSM-I számára kidolgozták az átmeneti szituációs személyiségzavar kri-

tériumait. Ez abból a II. világháború alatti elgondolásból fakadt, hogy a háborús tapasztalatokkal kapcsolatos pszichológiai tünetek az abnormális helyzetekre adott normális reakciók és átmenetiek, hacsak nem kezelik úgy őket, hogy nő a másodlagos előny. E szituációfüggő jelenségre és háborúval összefüggő pszichopatológiára külön diagnosztikai kategóriát hoztak létre: bruttó stresszreakció.

A DSM-II-ben módosították a kategóriát: átmeneti szituációs zavarok – az élet alkalmazkodási reakciói: csecsemőkor, gyermekkor, serdülőkor, időskor. Úgy vélték, az egyén a tünetei útján próbál a megterhelő helyzethez alkalmazkodni.

(folytatás a 4. oldalon)

Highlights

Az idős páciensek kognitív vizsgálata: tippek és eszközök pszichiátereknek

Priya Sharma, MD és Melinda Lantz, MD

A migráció és pszichopatológia kulturális perspektívái

Renato D. Alarcón, MD, MPH

Stressz, idegi plaszticitás és major depresszió

Serge Campeau, PhD

Terápiarezisztens bulimia nervosa

Leslie K. Anderson, PhD, Erin Reilly, PhD, Laura Berner, PhD, Mary Ellen Trunko, MD, és Walter H. Kaye, MD

Tartalom

GERIATRIC PSYCHIATRIC

Az idős páciensek kognitív vizsgálata: tippek és eszközök pszichiátereknek

Priya Sharma, MD és Melinda Lantz, MD
9

Alvászavarok időskorban

Kate Richards, MD, Jeremy Demartini, MD és
Glen Xiong, MD
12

Opioidhasználat időseknél

Uma Suryadevara, MD, Richard Holbert, MD és
Robert Averbuch, MD
16

A poszt-intenzívterápiás szindróma
pszichiátriai vonatkozásai

Sophia Wang, MD, You Na P. Kheir, MD,
Duane Allen, MD és Babar Khan, MD, MPH
20

BESZÁMOLÓ

Nem minden az, aminek látszik

Bíró Katalin dr.
23

TERÁPIA

Donepezil és Ginkgo biloba extraktum:
mit nyújt nekünk a kombináció?

Égerházi Anikó dr.
24

21 antidepresszívum relatív hatásossága és
tolerálhatósága felnőtt major depressziós
betegek akut kezelésében

Bánki M. Csaba prof. dr.
26

THE CULTURAL CORNER

A migráció és pszichopatológia kulturális
perspektívái

Renato D. Alarcón, MD, MPH
30

FARMAKOLÓGIAI ÚJDONSÁGOK

THINC-it: gondolatok a depresszió kezelésének
korszerű szemléletéről

Bíró Katalin dr.
32

DEPRESSION

Stressz, idegi plaszticitás és major depresszió

Serge Campeau, PhD
34

MINDFULNESS

Mindfulness alapú kognitív terápia

Nyitray Kornélia dr.
37

TREATMENT RESISTANCE

Terápiarezisztens bulimia nervosa:
klinikai vonatkozások és jövőbeli irányok

Leslie K. Anderson, PhD, Erin Reilly, PhD,
Laura Berner, PhD, Mary Ellen Trunko, MD, és
Walter H. Kaye, MD
38

ESETISMERTETÉS

Autoimmun encephalitis lezajlása után
diagnosztizált Asperger-szindróma

Pleszkó Apollónia dr., Óvári József
41

JOG

A pszichiáter büntetőjogi felelőssége

Vizi János dr.
44